

Miki Liukkonen

Elämä:
Esipuhe

WSOY

MIKI LIUKKONEN

Elämä: Esipuhe

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Kiitokset ja pahoittelut &c.

Samuli Knuuti (erinomaisesta kustannustoimittamisesta jälleen kerran),
Lotta Järvinen, Kiwi (kissa)

Taloudellisesta tuesta haluan kiittää seuraavia tahoja:
WSOY:n kirjallisuussäätiö, Taiteen keskus toimikunta, SKR

Pahoittelut:
Naapurit (siitä Elton Johnin »Rocket Man»-kappaleesta 24/7),
Lotta (niistä ovenkahvoista)

*»Julkaisen nämä piirustukset ja antiikin rakennuksista
toteamani säännöt... jotta opittaisiin välttämään outoja ja barbaarisia
päähänpistojä, turhia kulunkeja ja rakennusten sortumisia.»*

– ANDREA PALLADIO, NELJÄ KIRJAA ARKKITEHTUURISTA, 1570

KUNHAN TÄMÄ sumu tästä vähän hälvenee, saatamme hiljalleen erottaa kaiken hämärän seasta hahmoja, ääri viivoja, saatamme kuulla puhetta ja musiikkia. Kaikki on vielä etäistä ja epäselvää, mutta asiat kyllä selkeytyvät aikanaan ja kunhan se niille sopii. Ei ole muuta vaihtoehtoa kuin edetä, puoliso keana, kohti ääniä ja ihmisiä, jotka kaikki katsovat kohti, kiinnostuneena, jokainen valmiina kertomaan oman tarinansa. Saatat jo tuntea, kuinka sinua tartutaan kädestä; joku on tarttunut sinua kädestä ja johdattaa sinua nyt sumun halki määrätietoisesti. Ja vaikka et ole varma minne olette matkalla, sinulle kerrotaan, että määränpää, vastaus, on ollut kaiken aikaa aivan silmiesi edessä.

Kolme kuukautta myöhemmin

JA NYT MINÄ olen ikään kuin toisaalla, äänen ja liikkeen ja eleiden tuolla puolen, kuin pimeissä kulisseissa odottamassa omaa vuoroani näytelmässä, jonka rakennetta saati lausuttavia repliikkejä ei ole kerrottu, eikä ohjaajasta tietenkään näköhavaintoa kuukausiin, kenties koskaan, miltä kaveri ylipäänsä näyttää ja niin edelleen, ja se on tietenkin vähän hermostuttavaa, voitte kuvitella, saa pälyilemään ympärilleen mahdollisen selityksen toivossa, mutta kaikkialla on pelkkää suljettua tyhjyyttä ja pölyä, ajatellaan konkurssivalmis antiikkiliike esineille vailla historiaa, ehkä jokin hypotermien käsi esiripun köydellä valmiina kiskaisemaan verhot auki, mutta sekään ei ole varmaa, koska jos käsi todella on hypotermien, tyyppin toimintakyvyn voi hyvällä omallatunnolla asettaa kyseenalaiseksi, mikä ei tietenkään ole kauhean lohduttavaa, joten sitä vain odottaa vatsa sekaisin kohisevassa hiljaisuudessa, joka sukelluskellon lailla painuu jostain ylhäältä alas aina munuaisiin asti, sitä odottaa epävarmana, kuulee ehkä yleisön malttamattoman kahistelun ja mutinan, ohjelmalehtisten selailun, ja paikannäyttäjä – sellainenkin täältä löytyy, suudelmanpunaisessa tärkätysssä sotisovassa ja mustissa vesikammatuissa hiuksissa samoileva Alexei – paikkoja on nimittäin valehtelematta lukematon määrä, ylimmille parville, jotka ovat niin korkealla ettei niitä edes näe, on jaettu kiikareita, kaukoputkia ja pahoinvointilääkkeitä, paikannäyttäjä on takapihalla tupakalla ja tähyilee levottomana taivaalle, jolle kärkehtäneet lasikuitupilvet ovat jossain välissä kerääntyneet, peittävät jo taivaan närästävän kuvun, ja pilvien uumenissa haudotaan jo staattisia sähkövarauksia, vuosisadan myrskyä, raamatullista myllerrystä, jonka laannuttua voi käyskennellä tuulihyrrien ja luhtalitukoiden, riepoteltujen mäntyjen ja vääntyneiden sateenvarjojen ja suin päin pauskautuneiden julkisivujen seassa ja tuokсутella otsonipitoista ilmaa, jossa ajatus pian raottuvasta uuden aamun auringosta ei tunnu aivan mahdottomalta ajatukselta, jos hyvin käy... mutta nyt sitä vain näkee, kuinka harsoinen

spottivalo lipuu hitaasti äänettömän lavan poikki, väläyttää merkityksettömän siivun hetkellistä valoa kulussien taakse, mutta se ei taida vielä olla minun merkkini; on vain tämä piinallinen odotus, niin kuin joku parsisi säkkikangasta kokoon hyvin hitaasti. Ei musiikkia. Mutta entä se kaikki ennen tätä? Kaikki mikä ensi alkuun vaikutti sattumalta todisti lopulta jälleen kerran, kuinka jokaisen tapahtuman ja – sanotaan nyt vaikka – *juonen*, jokaisen instanssin hermopäätteessä on oma looginen lopputulemansa, joka vain odottaa täyttymystään...

Mainittakoon nyt, että unettomuutta oli kestänyt jo jonkin aikaa. Neljä kuukautta, ehkä kolme, ei kroonista, mutta eri muodoissa; täysin unettomia öitä, kyllä, mutta useampia liian lyhyeksi jääneitä – öitä jotka eivät virkistäneet, tai röntgenvalaistuja pikavisiittejä tajunnan rajamailla, kuumeunien kolkkoa haamupulssia, ja mistä se kaikki johtui? Somnipatiaa, parasomniaa, bruksismia... monia vaihtoehtoja. Ja paperinohuita öitä, jolloin aamuviiden hailea valo siliää silmäluomien läpi verkkokalvoille, ja valoisia meluisia öitä, rämähteleviä öitä, aivojen ryminää, kolinaa, doppler-öitä, veitsenteräviä öitä, kirkkaita talvitaivaita suljettujen silmäluomien takana, tai raketteja, kaikkea sellaista, levottomuutta ja säpsähtelyjä, äkkiä pystyssä lihakset jännittyneinä, taisteluvalmiudessa aamuyön terrori-iskuja vastaan, ja kaikki äänet, pieni kodinkonenaksahdus keittiöstä, kellon tikitys, ääni rappukäytävästä, kaikki moninkertaisena, häiritsevänä särähdyksenä korvassa, niin kuin tamburiini tyhjässä kylmähuoneessa, ja piinaavia stressihormonien kiihdyttämiä öitä, kuojuavia maltittomia öitä, melatoniinivajetta, käpyrauhasten niskoittelua... äänekkäitä värejä, huutavia kuiskauksia, ja milloin ja mistä se kaikki oli saanut alkunsa. Ymmärtääkseni me olimme olleet joissain juhlissa, minä ja Oodel, suuressa kartanossa, raskaissa hälybakkanaaleissa joissa hurviteltiin jonkin suuren projektin päättymistä (kaikki painottivat sanoja »suuri» ja »projekti», mutta kukaan ei osannut kertoa tarkemmin, vaikka minulla oli aavistukseni, oli ollut jo jonkin aikaa), ja kartanon takana oli suunnaton ja hämärä puutarha, syviä varjoja ja tyhjyydessä keinuvia lamppeja. En oikein tiedä miksi ylipäänsä olin siellä, ne olivat juhlat vailla historiaa, kuin rämähäneet jostain ylhäältä keskelle rehevää mutta rajattua aluetta, arvokas viktoriaaninen posliiniastiasto, jonka närkästynyt aave paiskaa ylähyllyltä maalaamattomalle lankkuparketille hetkenä kun rouva on juonut jokaöisen vesilasillisensa ja asettelee paksua peittoa juuri itselleen sopivaksi – mikä oli minun roolini ja oliko minut kutsuttu vai olinko vain laahautunut Oodelin vanavedessä paikalle? – mutta ei hankään vaikuttanut tietävän mistä oli kyse joten mitä hittoa – ja minä

tunsin itseni irralliseksi, ihminen merkillisen epäuskon vallassa. Olin niin väsynyt etten periaatteessa ollut paikalla lainkaan, mutta Topias Oodel oli paikalla, seisoi minun vieressäni, joten siinä tapauksessa minä olin siellä, tiedättehän, sillä Topias Oodel ei olisi voinut seistä minun vierelläni jos minä en olisi ollut siellä. Se oli yhteensopimattomien, toisiaan vasten hankaavien asiointilojen kirskuva kaaos. Se että me olimme siellä. Ja kuinka kaikki olivat yhtäkkiä alkaneet kuvata jotain. Ne olivat ilmestyneet jokin aika sitten, kamerat, ehkä neljä tai viisi vuotta sitten, ensin aika huomaamatta mutta nyt niitä oli kaikkialla. Tietenkin kännyköissä oli ollut kamerat jo vuosikausia ja noin, mutta nyt oli myös suurempia, olalla kannettavia kameroita, ihmisiä jotka pitelivät mikrofonia edessään kun he kävelivät jonnekin kuin nauhoittaisivat tuulta, kadun ääniä, antoivat nauhuriensa imeä katujen tasaista arkihurinaa. Oli puhuttu jostain suuresta elokuvaprojektista, mutta kukaan ei osannut sanoa mistä siinä oli tarkalleen ottaen kysymys, silti kaikessa oli varmuuden ja merkityksen tuntematonta, kunnioittavaa laajuutta. Ja yleensä sitä sitten kysyi koska tuon elokuvan oli määrä valmistua, sillä luulisi nyt että ensi-ilta olisi tärkeä, mutta osakseen sai hyvä jos jotain mukistelua ja kysyviä katseita, ja keskustelu kääntyi hetkessä hiljaiseen erillisyyteen, niin kuin kaksi jäälauttaa, jotka loittonevat hitaasti vastakkaisiin suuntiin hyisellä merellä. Ja me seisoiimme takapihalla, Oodel kravattinsa ja huonosti istuvan pukunsa kanssa, hikoillen, ja minä omassa bleiserissäni ja farkuissa, ja juhlamelske piehtaroi pimeyden kuivausrummussa. Kävin jatkuvasti läpi upottavia humahdusten sarjoja, joista säpsähdin hereille aina yhtä hämmentyneenä, ja me seisoiimme takapihalla, minä ja Oodel, ja Oodel puhui minulle taukoamatta ja pyyhki hiestä helottavaa pyöreää otsaansa purppuralla kravatilla, hoki kuinka kusessa me olimme koko elokuvateatteriprojektin kanssa (jolla joko oli tai ei ollut tekemistä tämän kaikkien huulilla olevan »suurprojektin» kanssa), kuinka deadline lähestyi enkä minä ollut saanut aikaiseksi oikeastaan mitään, aivan niin, mitä nyt pari avutonta luonnoksentapaista luonnosvihkooni, joka muutoin oli täyttynyt viime aikoina lähinnä hajamielisillä söherryksillä ja ristinollalla, hataran fokuksen sutaisuilla, ja ehkä siinä vaiheessa olin käsittänyt viimein, että haaveeni arkkitehdin urasta ei ollut tosiasiasa minun haaveeni vaan että olin vain sokeasti seurannut isäni jalanjäljissä ja kuvitellut haaveilevani arkkitehdin urasta tai haaveillut haaveilevani arkkitehdin urasta, ja tuossa oivalluksessa oli ollut kiinteyttä joka hetken aikaa oli tehnyt oloni itsevarmaksi ja maadoittuneeksi. Kuinka en oikeastaan koskaan ollut halunnut kulkea isäni jalanjäljissä, en vain ollut aiemmin ajatellut asiaa tarpeeksi

syvällisesti. Me seisoiimme takapihalla hiostavassa ja hämärässä puutarhassa ja takanamme oli suuri kartano, jonka juhlaväki koostui lähinnä tuottajista ja arkkitehdeistä Dotdotdot:ilta (tai »...»:lla) ja muista firmoista ja rahoittajista ja sekalaisesta joukosta tuottajien ynnä muiden tuttuja. Myös taiteilijoista, parista runoilijasta, entisestä formulakuskista ja tämän vaimosta joka väitti olevansa vampyyri ja mikroaaltouuni-innovaattorista, joka oli kehittänyt kokoontaitettavan mikroaaltouunin, jonka saattoi laittaa taitettuna vaikka taskuun. Hänellä oli kaulatuki ja sähkönsininen paita jossa luki I AM HOLOGRAM. Ja yksi tarot-ennustaja, jonka korkeaa kampanusta koristi gangsta-rap-sanoituksilla kirjailtu islanninkampasimpukan muotoinen hiussolki, ja joku toogassa käyskentelevä kavერი, joka kutsui itseään Ekvaattoriksi. Ihmiset joivat verenpurkaumanpunaista viiniä ja tabascolla höyrytettyjä sci-fi-drinkkejä, jotka polttivat kurkkua kuin flogiston, he tupakoivat ja räjähtivät kouristuksenomaisiin, limaa repiviin naurunpurkauksiin. Takapiha ja yö, ja yössä istutusten tuoksut, niiden makeat harsot lämpimässä yötulessa, joka sormeili tuhkantumman puutarhan jokaista rehevää sopukkaa. Me olimme siellä. Isotsinnioita, ritarinkannuksia, leijonankitoja. Pimeydessä oli hehkua, mustaa etäistä kiiltoa pingotetun kelmun läpi, jonka pinnalle tähdet hiestyivät kelmeinä helmiäisinä, ja kuumuudessa kosteuden tuoksu, ja kaikki ne kasvit ja ihmiset, jotka lipuivat pimeään ja valon väleissä kuin näkymättömissä lavasteissa, metsänsyväät varjot uivat kankaiden poimuilla ja keskustelujen syvänteissä. Oodel puhui ja välillä joku kertoi jonkin järjettömän jutun ja katosi sitten jonnekin. »Miksi Ray Charles ei voi nähdä kavereitaan? Koska hän on naimisissa.» Miekkaliljoja, kaksimetrisiä tuoksuherneitä.

Oli miljonääri, joka kertoi muuttavansa jonain päivänä Sea Lifeen, kunhan saisi hoidettua muutaman esteen alta pois. »Miksi pikku-Johnny pudotti jäätelötötterönsä? Koska hän jäi bussin alle.»

Myös kiinanastereita ja miekkaliljoja, kaksimetrisiä tuoksuherneitä. Oodel sanoi: »Todella, todella kusessa», ja särpi drinkkiään. Pilvetön taivas, ja taivaalla sameat tähdet välkehtivät kuin vanhojen satukirjojen kuvituksissa, niissä paksuissa betoniharkkomaisissa niteissä, joilla voisi lyödä joltakulta tajun kankaalle, aina pölyssä, minunkin kotonani, lapsuuteni kodissa, kirjahyllyssä, haalistuneet arabeskiselläkämykset ja norsunluunväriset kirjailut, joita tunnustelin sormenpäillä täynnä epä-määräistä kunnioitusta. Kirjoja täynnä paraatisilmäisiä noen tahrimia lapsia, punaisia viirejä, marsipaania rakennettuja linnoja, kapearanteisia noitia, monomaanisia prinsskejä prinsessapakkomielteineen tai toisinpäin, refluksitautisia lohikäärmeitä, maanisesti hymyileviä leijonia ja lampaita

luonnottomassa sopusoinnussa kultaharkkojen, rusettien ja makeiden hedelmien keskellä, ympärillään auringossa kelluvia akantinlehdillä koristeltuja komposita-pylväitä, ja niin sitäkin puutarhaa, jossa me seisomme ja jota ympäröi korkea laastimuuri, rytmittivät aika ajoin kulmikkaat pylväät, joiden päihin oli nostettu kyykyssä virnuilevia kerubeja, ja muurin juuressa oli huonovointisen näköisiä puutarhatonttuja, osa pelargonioiden ja kameliajasmikkeiden kätköissä, osa selkeämmin esillä, tulipalouhrin syöpynyt helakanpunainen naama kaameassa vääristyneessä irvistyksessä, ne tulivat kohti horkkaisena falangina... Joten mitä saatoin tehdä? Jonkinlaista sekasorron mittatilaustyötä, ainakin niissä puitteissa mitä uni-vaje antoi myöten, punnita tilannetta, koettaa herranjestas pysytellä edes jotenkin järjen tuntumassa, ja tuota – oli niitä jotka katselivat uteliaina ympärilleen ja kyselivät »Missä Beskow on? Missä se paskapää luuhaa?» ja niitä jotka kohauttivat olkiaaan ja pitelivät lautasta jolla oli juustokakkua tai viininlehtikääreitä ja pieniksi kuutioiksi leikattuja juustoja cocktail-tikkujen päässä. Niitä jotka nyhtivät täytettyä croissantiaan erillään muista.

Ihmiset joivat karmininpunaista viiniä ja puhuivat hiljaa tai äänekäästi ja vaikkei lintuja näkynyt, lähes jokaiseen puuhun oli kiinnitetty linnunpönttö sinitiaisille ja uuttukyyhkyille ja mahdollisille liito-oraville, ja jokaisen linnunpöntön pyöreä aukko oli muotoiltu lintulajille sopivan levyiseksi ja pohjalle oli levitetty sahanpuruja, ja yötaivaalla, joka oli vasta ollut pilvien peitossa, oli enää haaleita ja pitsimäisiä pilvenriekaleita, jotka räikeänkirkas itsensäpaljastajakuu valaisi helmenhohtoiskiksi, ja kostea nurmikko kimmelsi kuun ja puihin ripustettujen lyhtyjen ristivalossa, kuin täynnä lasinsirpaleita, se aaltoili tasaisesti tummentuvina maininkeina pihan toisessa päässä alas laiturille, joka pitkänä kuolleena kielenä katosi mustaan veteen, yöhön, mutta aaltojen liplatusta laituria vasten ei kuulunut, ja minä huomasin linnunpönttöjen olevan aukkoja lukuun ottamatta identtisiä, maalaamattomia koivupuisia pikkumökkejä, joiden harjakaton mallisiin kattoihin oli lisätty pieni puolikkaan peukalon kokoinen savupiippu, ja minä ajattelin että ne suunnitelleen Harmanin pitäisi olla täällä jossain; hänen kädenjälkensä kyllä huomaa: jokaisen linnunpöntön alareunaa koristava friisiläinen nauha oli uurrettu pikkutarkoin triglyfein, Harmanin bravuuri, hän ja hänen antiikin Kreikkansa, hänen heroonsa ja leskhensä, palaistransa ja prytaneionsa, nymfaionsa, hän ja hänen iskiaksensa... Harman joka klenkkasi irvistellen eteenpäin, hengitti yhteen puserrettujen hampaiden välistä äänekäästi kun hänet kohtasi, meni ohi, ähki, ja suuren asunnon ikkunoista – joista talo meidän takamme näytti suurelta osin koostuvan – kajasti himmeää tunnelmavaloa,

ja ihmishahmot liukuivat ikkunaruutujen ohitse kuin rullaluistimilla juomalasi tai valtava lämmitetty ruokalautanen kädessä, ja leveän terassin pylväisiin kiinnitetystä kaiuttimista soi jonkinlainen »Spanish dinner-soittolista», muzak-versioita vanhoista tangoista, flamenco-standardeista jne., nylonkielistä akustista kitarointia, kellopelejä ja harmonikkaa, ja siinä kaikessa oli jotain aavemaista, yön outoa teatraalisuutta.

Oodel sanoi: »En edes osaa *kuvailla* kuinka kusessa me olemme.» »No, jos minulta kysytään niin – », ja sitten ei mitään. Tuntui kuin loppu olisi lähellä. Ihmiset näyttivät välkähtelevän päälle ja pois, kuin vioittuneet lamput. Kylmiä kouristuksia vatsassa, humahduksia päässä, kaikki ne spastiset, huolestuttavat elimistön väliintulot. Koetin pitää itseni rauhallisena, huomasin jännittäväni leukapieliäni niin että niskaa jomotti.

Ihmiset seisoskelivat ryhmissä, pienemmissä ja isommissa, tiiviissä ja hajanaisissa, tupakoiden ja nauraen ja puhuen ja huutaen, oli flamencoaa ja pimeää, kohkaavan sekasorron sakeaa hiekkapölyä.

Topias Oodel sanoi ihmisten puhuvan töissä otteeni herpaantumisesta, että he ovat *huolissaan*, Topias Oodel nyökkäsi, peukalo ja etusormi puristivat silkkikravatin leveää hämärässä kiiluvaa päätä, siinä oli kultaisia ovaaleja, en tiennyt mitä sanoa, mitä siihen saattoi sanoa? Pureksin kynsiäni mietteliäänä. Jostain kuului pirstoutuvan lasin ääni. Hiki liimasi kauluspaidan tahmeana selkään, koko puku tuntui vedessä huljutetulta.

»Minä olen vain niin väsynyt, Oodel», sanoin huokaisten.

Leijonankitoja, kiinanastereita, horsmia. Tunsin kerran yhden kaverin, Nikolein, joka söi horsmia. Hyönteisiä ja horsmia, jos tarkkoja ollaan; kantoi horsmanippua aina repussa mukanaan, ja hänellä oli myös pieniä nahkaisia pussukoita täynnä hyönteisiä joita hän oli kerännyt kotinsa pihalta, läheisiltä pelloilta, pensaista, metsistä. Tämä hänen entomofaginen taipumuksensa selittyi ainakin osin sillä, että hänen vanhempansa olivat jonkin sortin hippejä tai naturisteja tai buddhalaisia tai mitä lie, niitä jotka suosivat raakaravintoa, harrastivat meditointia ja olivat kiinnostuneet psykosynteesistä ja ilmaantuivat koulun vanhempainiltoihin paljain jaloin ja kauhtuneissa tamineissa. He olivat saaneet Nikolein vakuuttuneeksi siitä, että hyönteisten ja horsmien syöminen oli terveellistä, ja että ne sisälsivät ainesosia joita suurimmassa osassa kasviksia tai marjoja tai lihaa ei ollut, ainutlaatuisia resveratrolisia ihmeyhdisteitä; horsmien ja hyönteisten syöinti pidensi elinikää ja edisti immuunisysteemiä, he sanoivat, alensi tulehdustiloja, hoiti päänsärkyä ja vatsavaivoja ja niin edelleen.

»Missä se Beskowin paskapää piilottelee?»

Nikolei piti niiden mausta, hyönteisten, ja varsinkin sellaisten hyönteisten, joilla oli kova kuori ja joiden syöminen ei tuntunut siltä kuin jauhaisi suurta räkäklimppiä, kuten matojen tai kärpästen (niiden suutuntuma kun ei ollut miellyttävimmästä päästä, Nikolei selitti) ja hän paljasti minulle jopa kehrittelevänsä pientä hyönteisruoan keittokirjaa, vaikka suosikin hyönteisensä tavallisesti sellaisenaan nautittuna, ilman mausteita tai paistamista, keittämistä, grillaamista, mikroaaltouunittamista (iso virhe, etenkin matojen kohdalla, hän painotti) jne., hän kertoi tehneensä joitain kokeita kotonaan, lähinnä heinäsirkoilla, joita hän keräsi lasipurkkeihin Lidlin takana olevalta pellolta. Näitä heinäsirkoja sisältäviä lasipurkkeja hän kertoi haalineensa siihen mennessä noin 200 kappaletta (tavallisesti hän metsästi sirkojaan käsin, mutta käytti toisinaan apunaan etologi-isänsä kenttähaavia; kiinnisaamisen jälkeen hän tappoi heinäsirkat etikkaeetterillä, jota tavallisimmin käytetään perhosten tainuttamiseen tai pienoismallien muovimateriaalien liimaamiseen, ja säilöi sirkat sitten ilmatiiviisiin purnukoihin, jotka olivat joko tavallisia lasipurkkeja tai vanhoja filmikoteloita, joskus myös tyhjiin tupperware®-rasioihin), ja Nikolei kertoi kehittäneensä kymmenkunta herkullista heinäsirkkareseptiä, jotka kaikki koostuivat lähinnä pannulla paahtamisesta ja kahdesta tai enintään kolmesta mausteesta, yleensä jostain tulisesta mausteesta, kuten chilistä, valkosipulista, cayennepippurista ja toisinaan juustokuminasta, mustapippurista ja savupaprikasta, mutta hän oli myös kehittelemässä erinäisiä hyönteishyytelöitä ja hilloja ynnä muita jälkiruokia ja muistakin hyönteisistä kuin heinäsirkoista, kuten kärpäshyytelöä, koppakuoriaishilloa, mato–heinäsirikka–kurpitsansiemen-hyvettä ja niin edelleen, sekä erilaisia kastikkeita, kuten heinäsirikka-soijakastiketta, horsmahollandaisea, kärpäsyrtti-tomaattidippiä, matotzazikia, leppäkerttuchimichurria, samma-konkututillipestoa, kirvatahnaa, muurahais- mojo verdeä, pistiäispastakastiketta, perhos-BBQ:ta, sääskisylytyä, sienisääski-siitakesienikastiketta, hapsenkakkiaismatojogurttikastiketta, kevätsittiais-bearnaisekastiketta, ruskoturilaskinuskikastiketta, kärpäsaolia, heinäsirkkapinaattikastiketta, ritariperhosfenkolikastiketta, savuista rukoilijasirkkakastiketta, kukkakärpäs-voikastiketta, sinikiitäjäis-kirsikkakastiketta, nelivyöjääräteriyakikastiketta ja sarvijaakko-bearnaisea (jossa rakuuna on yllättäen korvattu rosmariinilla).

Ilmassa oli painetta, ukkosen tuntua. Tai ehkä se johtui ihmismassan, vartaloiden ja puheen ja musiikin yhteiskasaumasta. Tarkkailimme Oodelin kanssa, kuinka varjot lainehtivat ihmisten kasvoilla. Oli ihottumasta kärsiviä myyntiedustajia ja niitä jotka kilpailivat kuka kertoisi rivoimman

vitsin. Oli nenäsumuteaddiketeja ja karateopettaja, ja aina jossakin näki jonkun kuvaavan tätä kaikkea kameralla. Kuuntelimme ääniä sumulyhdyn hämärästä, jonka seasta erottui keltaisia halonhimmeitä pilkkeitä, jotka roikkuivat yön kätkeyillä korvalehdillä allaan kristallilasien ja viinilasien pinkeä klinkatus, joka ristipistoina piirsi pimeään äänten oikukasta ornamenttia, puheen palpatusta, musiikkia, hälinän riehaantuneita perhosia. Paitani liimautui selkään ja lukuun ottamatta sitä »todella kusessa» -juttua en juurikaan erottanut Oodelin sanoja, jotka poreilivat muun hälyn pinnalla, kaiken tämän minä rekisteröin sillä hajamielisellä tavalla, jolla rekisteröidään puolitutun loputon selostus aiheesta joka ei juuri kiinnosta, nappaat vain sanoja, kontekstin palasia kuin ilmassa lepattavia confetteja. Koivunlehti lepatti pihan poikki ja ruttunaamainen koira juoksi vaaleanpunainen kieli lerppuen sen perään.

»Beskow on yläkerrassa katsomassa joitain nauhoja.»

»Ja on muuten toodella kännissä.»

Isäni halusi minun ymmärtävän arkkitehtuurin hienouden. Ihmiset pelkäsivät häntä, minun isääni, työpaikalla, kotona, postissa, kaupassa, mutta hänen galvaaninen potentiaalinsa kuihtui hänen ikääntyessään, veltostui ja rutistui kuin vanha päärynä, ja mitä hän oli ilman kykyä lietsoa pelkoa? Hän pienei ja haurastui, makasi sängyssään kutistettuna versiona itsestään ja horisi jotain Sveitsistä, ja hieman ennen katoamistaan hän antoi minulle yhdeksän elämänohjetta, hän makasi sängyssään jossa oli maannut jo toista viikkoa, kuumeesta hikoillen, naama läpikuultavan kalpeana, uurteiset kasvot enää kuihtunut muisto menneisyyden jämyydestä. Kuuma huone tuoksui kostealta juustolta, lakanat olivat läpikotaisin märät, hänen silmänsä pysyivät enää harvoin auki, hänen kätensä tärisivät, kun hän ojensi minulle kostuneen rypistyneen paperinpalan, johon hän oli vapisevalla käsialalla kirjoittanut: »1. Et voi koskaan ennakoida mikä saa sinut näkemään; 2. Voit sekä olla että et juurikaan olla; 3. Kaikki maailmassa pyrkii kohti putoamista; 4. Muista: tämä (?) voi olla ainoa mahdollisuutesi; 5. Tee iso numero tästä paskasta, hermostuttavasta avuttomuudesta, sisäisestä elämästä; 6. Aika kuluu; 7. Logiikan ja valinnan risteyskohta on helvetti; 8. Muista: kaikki haluavat enemmän ja enemmän ja enemmän, muista. Ja enemmän; 9. Älä muuten yritä avata viinipulloa marakassilla.» Mitä hän oli ilman kykyä lietsoa pelkoa? Kulkivatko ihmiset enää toimiston käytävillä hänen ohitseen kalpeasti hymyillen ja nyökäten nopein nykäyksin? Kädet äkkiä hermostuneen toimeliaina kainaloon puristetun mapin lehdillä? Kammottavan suuruutensa päivinä isä käveli rivakasti vaikuttamatta silti kiireiseltä; hänellä oli suora taipumaton ryhti

joka sopi yks yhteen hänen armottomien silmiensä kanssa jotka katsoivat puhuteltavaa polttavalla intensiteetillä, ei paskapuhetta hänen kuultensa, äläkä saatana edes yritä tai *minä liiskaan sinut kuin kirvan*. Hänen suunnaton hahmonsia ilmaantui ovensuulle kuin pelätyn tuomarin tai inkvisiittorin, hän hengitti huoneen sisäänsä, arvioi jokaisen huoneen ennen sisäänastumista kuin varmistaen, että se jollain epämääräisellä tavalla vastaisi hänen vaatimuksiaan tai odotuksiaan, kädet taskussa, hänen muhkuraiset ja kovat rystysensä, joita hän tarkkaili tylsistyessään. Hän oli kuin siilo. Hän oli kovaaäninen ja tiettyssä mielessä kömpelö, ajattelin usein sen johduttavan hänen koostaan, mutta sillä saattoi olla enemmän tekemistä hänen puutteellisen empatiakykynsä kanssa tai sen ettei hän yksinkertaisesti välittänyt. Hän oli tarkka käytöstavoista ruokapöydässä mutta söi itse kuin sika, mäyskytti kalapiiraita suu auki, veitsi ja haarukka hänen käsissään näyttivät pieniltä ja riittämättömiltä, hän iski ne ahnaasti ruokaansa kuin keihästäen elävän villisian, mutta hän ei ollut huono isä, hän ei ollut varsinaisesti sydämetön eikä julma (minua kohtaan), hän saattoi olla hyvinkin hellä ja huolehtivainen, hän piti arkkitehtuuria suuressa arvossa ja halusi minun ymmärtävän tuon arvon pienestä pitäen, ja vaikka kunnioitettava hiljaisuus vallitsikin aina hänen puhuessaan, hän oli aina pyörremyrskyn silmä. Hän oli taipuvainen melankoliaan ja raskasmielisyys, jota hän koetti piilotella työnteolla ja määrätietoisuudella, mutta melankolia valui hänestä silti kaikkialle kuin musta valo kuolleesta tähdestä, aivan kuin hän ei lopulta olisikaan ollut tyytyväinen siihen mitä hän teki tai mitä hän oli saanut aikaan, muttei kehdannut enää perääntyä, syödä sanojaan, paljastaa sitä että hänen määrätietoisuutensa oli itse asiassa hämmennystä ja epävarmuutta niin kuin häpeämättömyys on aktiivista häpeän kieltämistä. Hän kätkeytyi vihansa taakse kuin kreivi linnaansa. Hän pelkäsi jotain, mitä, sitä minä en tiedä, mutta minä luulen että hän kadehti äitiä, kyllä, jollain joko hyvin monimutkaisella tai sitten jollain hyvin tyyppillisellä tavalla, hän kadehti äidin menestystä ja sivistystä koska hän halusi itsekin olla menestynyt ja sivistynyt mutta hän oli lähinnä tylsistyttävän pelottava, hänen kohtalainen menestyksensä ja arvonsa perustui kauhun ilmapiiriin, sen lietsomiseen, mölinään ja alistamiseen, mutta hän oli määrätietoinen ja vankkumaton ja kaiketi hän rakasti työtään mutta hän oli äidille kateellinen ja myös osoitti sen väkivaltaisilla purkauksillaan. Mutta nyt hän on poissa, hän on ollut poissa jo neljä vuotta ja äiti asuu yksin samassa talossa jossa minä kasvoin ja jossa isä pahoinpiteli häntä. Isä oli kateellinen äidille koska hän ei sietänyt ketään, joka oli häntä etevämpi tai kunnioitetumpi, ja kuinka kammottavaa, että äiti edelleen asuu samassa talossa johon liittyy

niin paljon negatiivisia muistoja, joka on umpenaan ikävän menneisyyden mykkiä aaveita. Luulisi hänen vaihtaneen edes tapetit tai huonekalut, mutta ei: talo muistutti edelleen ja järkähtämättömästi samaa taloa jossa minä kasvoin ja elin suuren osan nuoruudestani ennen kuin tapasin Alanian Mauilla.

Ruttunaamainen koira juoksi läähättäen pihan poikki edestakaisin ja katosi sitten pimeyteen. Joka puolella oli tupakoiden tulipäitä kuin pieniä paikallaan hääriviä tulikärpäsiä ja lamppujen alla oli kiiltäviä laseja, sattiinia ja organzaa, silkkiä, koruja ja solmioita, silmlaseja ja kampauksia, sieraimia, niveliä, ja kaikki se ukkosta enteilevä paine, ja rasvattuja käsiä, käsirasvan paksu tuoksu, myös hien ja savun tuoksu, hajuja kuin viestejä jostain, sinänsä merkityksettömiä, mutta ne asettivat minut siihen tilaan, tänne... ja juuston haju, alkoholin haju, kasviheteiden, emien hikinen löyhyä, jostain myös vaniljan tuulahdus.

Isäni piti tärkeänä että minä ymmärtäisin arkkitehtuurin hienouden, hän puhui minulle nojatuolinsa hämärästä ja halusi että minä ymmärrän, tai hän puhui Mauilla rannalla, jossa me hotkimme vieretysten kookosokerilla kuorutettuja hedelmiä puukulhoista. Hän sanoi: »Arkkitehtuuri ei ole vain rakennuksilla taiteilua, Henri, se on luonnon täydentämistä, se on löytämistä, Henri, jotkin rakennukset ovat olemassa ennen kuin niitä on fyysisesti vielä toteutettu, ne odottavat meitä, oikeita arkkitehteja jotka tekevät ideasta konkreettisen. Arkkitehtuuri ei ole käsitteellistä, se on tärkeää, siihen voi astua sisään, rakennukseen, voitko sanoa samaa taulusta, tai kirjasta? Et, *ah*, arkkitehtuuri edistää elämää, Henri, se on hienointa mitä ihmiskäsi ja ihmismieli ovat saaneet aikaan! Siinä yhdistyvät kaikki, runous, musiikki, matematiikka, materia, valo ja varjot, tyhjyytensä ja konkretia, yhteisöllisyys ja individualismi... Arkkitehti, Henri hyvä, hallitsee *kaikkia elementtejä*» – mutta yhtä kaikki hän jäi minulle vieraaksi ja arvoitukselliseksi hahmoksi, en tiennyt mitä ajatella hänestä tuolloin, kunnes lopulta hänen poissaolonsa muotoili hänet sellaiseksi mitä hän on nyt; hänen fyysinen hahmonsensa ei enää estä minua näkemästä häntä sellaisena kuin hän todella oli. Hänessä oli tyhjiön aineetonta yhtenäisyyttä, ja vaikka hän muuten oli rauhallinen ja maltillinen ihminen, hän saattoi täysin yllättäen purkautua kuin tulivuori mitä pienimmästä asiasta, sinkoili magmanhehkuista raivoaan kuin palavia kiviä ympäriinsä, jokaisen päälle joka vain sattui hänen kohdalleen, kunhan hänen pidättyväisyytensä oli ensin kasannut patologista turhaumaa siihen pisteeseen, ettei järki eikä mikään enää pidätellyt koittavaa sanallista täystuhoa, joka jätti jälkeensä tyrmistyksen laakiobasaltteja.

ISBN 978-951-0-45092-5

84.2

9 789510 450925

Olof Beskow halusi ihmisen uskottavine oikkuineen, se oli selvää. Hän hoki sitä hokemasta päästyään, samoin kuin sitä että hän halusi tavoittaa "käsikirjoittamattoman elämän salaisen symmetrian", mutta kaiken tämän hän halusi kuitenkin käsikirjoitettuna ja suunniteltuna. Elämän, joka on ohjailtu ja jonka lopputuleman saattoi jotensakin ennakoida, sillä "jokainen prosessi sisältää oman lopputulemansa", niin hän sanoi ja loi katseen jonnekin pölyisen ikkunan suomaan nimettömyyteen. "Ja mikä se on, niinkö? Kuolema, totta kai."